

ประวัติการประกันภัยในประเทศไทย

๒.๑ ยุคแรก

กิจการประกันภัยเริ่มในยุโรปมานานแล้ว เมื่อมีชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายใน สมัยกรุงศรีอยุธยา อาจมีการประกันภัยกันบ้างแล้ว โดยเฉพาะ การประกันทางทะเลและ ขนส่ง แต่เป็นการที่ชาวต่างชาติทำประกันกันเอง ไม่เกี่ยวมาถึงไทย<sup>๑</sup>

การประกันภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ปรากฏขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๓๖๘ สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระ จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งยังทรงผนวชอยู่ ได้ทรงส่งข้อเรียกร้องพิมพ์จากประเทศอังกฤษ และโดยที่เกรงว่าจะเกิดความเสียหายขึ้นในระหว่างทาง จึงได้สั่งให้เอาเรื่องพิมพ์ ดังกล่าวประกันภัยระหว่างการขนส่ง ในนามของพระองค์เอง

แสดงว่าการประกันภัยนั้นได้เริ่มแผ่เข้ามาถึงเมืองไทยแล้ว และอาจกล่าวได้ ว่าไทยได้รู้จักวิธีการประกันภัย หรือการประกันภัยทางขนส่งสินค้าของไทยได้เริ่มตั้งแต่ รัชกาลที่ ๓ นั้น<sup>๒</sup>

พิศิษฐ์ สุชะวนิช, "ประกันชีวิตในประเทศไทย" (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอินเตอร์ไลฟ์, ๒๕๒๐), หน้า ๑ (อัครสำเนา)

<sup>๒</sup> สมชาย สีวะ โภเศศ, "ความเป็นมาของกองประกันภัย", ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ (สิงหาคม ๒๕๐๖) : ๔๕๕

การประกันภัยที่ควรจะนับว่าเกิดขึ้นในประเทศไทย โดยตรงได้เริ่มจากสมัย  
รัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา คือในรัชกาลนี้มีฝรั่งเข้ามาตั้งห้างค้าขายมาก ห้างฝรั่งเหล่านี้  
ปรากฏว่า บางห้างได้เป็นตัวแทนของบริษัทประกันภัยต่างประเทศด้วย เท่าที่ปรากฏ  
มีดังนี้ <sup>๓</sup>

๑. ห้างบอเนียว ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ เป็นตัวแทนของ Nether-  
lands India Sea and Fire Insurance Company รับประกันทางทะเล  
และประกันอัคคีภัย กับเป็นตัวแทนของ North China Insurance Company
๒. ห้างสกอต ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ เหมือนกัน เป็นตัวแทนของ  
Ocean Marine Insurance Company
๓. ห้างปิกเกนแบ็ก ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๑ เป็นตัวแทนของ  
Colonial Sea and Fire Insurance Company

สมัยรัชกาลที่ ๕ คณะทูตจากประเทศอังกฤษได้ขอพระบรมราชานุญาตให้บริษัท  
อีสเอเซียติก จำกัด ของชาวอังกฤษดำเนินธุรกิจรับประกันชีวิตประชาชนคนไทยและชาว  
ต่างชาติในประเทศไทย ในฐานะตัวแทนของบริษัทเอควิตาเบิลประกันภัยแห่งกรุงลอนดอน  
ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงอนุญาต โดยมีสมเด็จพระยาบรม  
มหาศรีสุริยวงศ์ เป็นผู้ถือกรมธรรม์เป็นคนแรก

หลังจากนั้นมาธุรกิจประกันชีวิตก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะกรมธรรม์ต้องส่ง  
มาจากประเทศอังกฤษและคนไทยก็ยังไม่มีความสนใจ ธุรกิจประกันชีวิตต้องหยุดงักไป  
เองในปลายรัชกาลที่ ๕ นั้นเอง <sup>๔</sup>

แต่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ นั้น การประกันภัยในด้านที่ไม่ใช่ประกันชีวิต ก็ยังคง  
ดำเนินอยู่ต่อไป ห้างฝรั่งที่ตั้งในเมืองไทยส่วนมากเป็นตัวแทนของบริษัทรับประกันต่าง

<sup>๓</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖๐ - ๔๖๑

<sup>๔</sup> พิเศษร์ สุชะวนิช, "ประกันชีวิตในประเทศไทย", หน้า ๓ - ๔

ประเทศหลายแห่ง และนอกจากบริษัทอีสเอเซียติก จำกัด แล้ว ก็ยังมีอีกหลายแห่งที่เป็นตัวแทนของบริษัทประกันชีวิตของต่างประเทศ เช่น

๑. ทางสยามฟอเรสต์ เป็นตัวแทนของ Commercial Union Assurance Company
๒. ทางเบนเมเยอร์ เป็นตัวแทนของ Nordstern Life Insurance Company of Berlin
๓. ทางหลุยส์ ที เลียวโนเวนส์ เป็นตัวแทนของ China Mutual Life Insurance Company

สมัยนั้นบริษัทหรือห้างที่จะตั้งกิจการประกันภัยโดยตรงขึ้นในเมืองไทยยังไม่มี เว้นแต่บริษัทเรือเมลจีนสยามได้รับอำนาจพิเศษให้ดำเนินกิจการรับประกันอัคคีภัยและรับประกันภัยทางทะเลด้วย อย่างไรก็ตามนับได้ว่า การประกันภัยนับว่าได้มีมาแล้วนับแต่การประกันอัคคีภัย การประกันทางทะเล การประกันชีวิตและการประกันรถยนต์ ก็ได้มีมาในเวลาไล่เลี่ยกัน เช่น ทางสยามอิมพอร์ต เป็นตัวแทนของ Motor Union Insurance Company รับประกันรถยนต์ แสดงว่าการประกันภัยต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นของใหม่สำหรับเมืองไทยเลย เคยมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ และ รัชกาลที่ ๕ แล้ว

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายควบคุมกิจการประกันภัยแต่อย่างใด จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๖๗ จึงได้มีการบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้น มีบรรพ ๓ ลักษณะ ๒๐ เป็นเรื่องการประกันภัยรวมอยู่ด้วย เป็นการรับรู้ออกกลางในเรื่องประกันภัยว่าเป็นสัญญาที่ผูกพันชอบด้วยกฎหมายและได้มีบทบัญญัติลักษณะทางหุ้นส่วนบริษัทมาตรา ๑๐๑๔ ไว้ว่า ห้ามมิให้ตั้งห้างหุ้นส่วนบริษัท เพื่อทำการประกันภัยขึ้น เว้นแต่จะได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตเป็นพิเศษ ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเริ่มควบคุมการก่อตั้งบริษัทประกันภัยไม่ให้ตั้งโดยเสรีตั้งแต่นั้นมา

ชาวต่างประเทศในขณะนั้นก็ได้มีการติดต่อขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันภัยกับกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม แต่ทางกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมยังไม่พร้อมที่จะรับการจดทะเบียนประกอบธุรกิจประกันภัยในทันที เพราะเห็นว่าการประกันภัยเป็นธุรกิจ

ที่ต้องดำเนินโดยมีส่วนร่วม เกี่ยวพันถึงสาธารณชนในด้านการค้าและปลอดภัย จึงได้มีการ กำหนดกฎ กิจประ กันภัย ไว้ในกฎหมายที่ว่าด้วยความปลอดภัยและปลอดภัยแห่งสาธารณชน ทั้ง จำเป็นต้องกำหนดระเบียบการปฏิบัติในการควบคุมธุรกิจให้มีมาตรฐานและปลอดภัยด้วย

## ๒.๒ การควบคุมกิจการ ประ กันภัย โดยกฎหมายครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๗๑

ในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติควบคุมกิจการ ค้าขายอันกระทบกระทั่งถึง ความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณ พ.ศ. ๒๔๗๑ ขึ้น เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ มีบทบัญญัติมาตรา ๗ ความว่า "ห้ามมิให้บุคคลผู้ใดประกอบกิจการ ประ กันภัย ธนาการ ออมสิน เครดิทฟองซิเออร์ หรือกิจการอื่นอันมีสภาพคล้ายคลึงกันในกรุงสยาม เว้นแต่จะ ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะการนั้น"

ในเวลาที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะการ ห้ามมิให้เริ่มประกอบกิจการ ค้าขายดังกล่าว นั้นในกรุงสยาม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐบาลทางเสนาบดีเจ้าหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติ แห่งมาตรา ๖ กิจการ ค้าขายตามความหมายของมาตรานี้ บรรดาที่ได้เกิดขึ้นอยู่แล้วใน พระราชอาณาจักรในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ต้องขอรับอนุญาตภายในกำหนดหนึ่งปีนับตั้งแต่นั้นใช้พระราชบัญญัติเป็นต้นไป"

หลังจากมีพระราชบัญญัติควบคุมกิจการ ค้าขายอันกระทบกระทั่งถึงความปลอด ภัย หรือผาสุกของสาธารณชน ออกประกาศใช้แล้ว บริษัทประ กันภัยที่จะประกอบกิจการ ใดต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมก่อนแต่ก็ยังไม่ได้มีการ กำหนดเงื่อนไข การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประ กันภัย จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ได้ประกาศกำหนดเงื่อนไขการขอรับอนุญาตประกอบ ธุรกิจประ กันภัยทั้งประ กันชีวิตและประ กันวินาศภัย เงื่อนไขทั้งสองฉบับได้ทำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ เพราะบริษัทที่ขออนุญาตประกอบการ ประ กันภัยในระยะแรก นี้เป็นบริษัทประ กันภัย ทางประเทศ เป็นส่วนมาก ส่วนการประ กันภัยประเภทอื่น นอกจากสองประเภทดังกล่าว ก็ยังไม่มี เงื่อนไขควบคุม แต่ก็ต้องปฏิบัติตามบางประการตามที่กระทรวงพาณิชย์และ คมนาคมกำหนดไว้

หลังจากนั้นได้มีประกาศลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ระบุให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เป็นผู้รักษาการ อันเกี่ยวกับการประกันภัย ผู้ใดจะเริ่มประกอบกิจการประกันภัยจำเป็นต้องขอรับอนุญาตก่อน และบุคคลที่ประกอบกิจการประกันภัยอยู่แล้วในวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ต้องขอรับอนุญาตภายในวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นอันว่าผู้ประกอบกิจการประกันภัยจะต้องจดทะเบียนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และได้อยู่ภายใต้การควบคุมของกองประกันภัย ซึ่งตั้งขึ้นในวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ สังกัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม

การกำหนดเงื่อนไขควบคุมกิจการประกันภัยขึ้นนั้นก็เพราะทางการประสงค์จะให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนผู้เอาประกันและทราบถึงฐานะการเงินของบริษัทที่มีความมั่นคงเพียงพอ โดยกำหนดให้บริษัทประกันอัคคีภัยต้องมีหลักทรัพย์ประกันฝากไว้ต่อทางการ เป็นจำนวนหนึ่งแสนบาท และบริษัทรับประกันชีวิตต้องมีหลักทรัพย์ไว้ต่อทางการ เมื่อเริ่มประกอบการประกันชีวิตจำนวนห้าหมื่นบาท และจะต้องฝากเพิ่มขึ้นจากจำนวนหนึ่งในสามของเบี้ยประกันที่บริษัทได้รับทุกปี บริษัทที่ประกอบกิจการนอกเหนือจากกิจการประกันภัยดังกล่าวทั้งสองประเภทนี้ ไม่ต้องฝากหลักทรัพย์ประกัน

ในระหว่างการประชุมร่างเงื่อนไขควบคุมกิจการประกันภัย พ.ศ. ๒๕๑๒ นั้น ได้มีบริษัทประกันภัยยื่นความจำนงค์ขอประกอบกิจการประกันภัยในประเทศไทยเป็นจำนวนถึง ๒๘ ราย แยกประเภทได้เป็น <sup>๕</sup>

<sup>๕</sup> ฝ่ายวิชาการสำนักงานประกันภัย, "วิวัฒนาการประกันภัยในประเทศไทย",  
"วารสารสำนักงานประกันภัย" ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๑๕) : ๑๓

<sup>๖</sup> สมชาย ศิวะโกเศศ, "ความเป็นมาของกองประกันภัย", หน้า ๘๖๗

ประกันอัคคีภัย	๗๔	ราย
ประกันชีวิต	๖	ราย
ประกันภัยทางทะเล	๑๗๗	ราย
ประกันภัยรถยนต์	๑๕	ราย
ประกันอันตรายทั่วไป	๓	ราย
ประกันภัยโจรกรรม	๒	ราย
ประกันภัยเบ็ดเตล็ด	๕	ราย

และทั้ง ๒๘๖ รายนี้ได้รับอนุญาตชั่วคราวให้ทำการประกันภัยได้

บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันภัยเป็นอันดับแรก ตามประเภทของกิจการประกันภัยมีดังนี้

๑. บริษัทโตเกียวมารีนแอนไฟร์อินชัวร์นส์ จำกัด สัญชาติญี่ปุ่น ได้รับอนุญาตประกอบกิจการประกันอัคคีภัยในวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ โดยมีบริษัทมิทซึบุงชุนไคชา เป็นตัวแทนในประเทศไทย

๒. บริษัทเคียอันเป่าเซียม จำกัด จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดในประเทศไทย ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันภัยทางทะเลในวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๒

๓. บริษัทมอเตอรี่ยูเนียนอินชัวร์นส์ จำกัด สัญชาติอังกฤษ ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันอุบัติเหตุในวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๓ โดยมีบริษัทไซม์แอนด์คอมปานี เป็นตัวแทนในประเทศไทย

๔. บริษัทเกรตอีสเทิร์นไลฟ์แอสชัวร์นส์ จำกัด เป็นบริษัทจดทะเบียนในสหพันธรัฐมลายา ได้รับอนุญาตประกอบกิจการประกันชีวิต ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ โดยมีบริษัทฮูเชแอนด์คอมปานี เป็นตัวแทนในประเทศไทย

หลังจากการประกาศเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่ามีบริษัทประกันภัยต่างประเทศที่ขออนุญาตประกอบกิจการประกันภัยถูกต้องตามเงื่อนไขเพียง ๒๖ บริษัท คือ อังกฤษ ๑๕ บริษัท ฮองกง ๗ บริษัท ออสเตรเลีย ๒ บริษัท สวิสเซอร์แลนด์

๑ บริษัท เยอรมัน ๑ บริษัท

๒.๓ การริเริ่มการก่อตั้งบริษัทประกันภัยของคนไทย

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้น มีบริษัทประกันภัยที่ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยโดยคนไทย เป็นบริษัทแรกคือ บริษัทเคียอีนเป่า เฮียม จำกัด ซึ่งในเวลานั้นเองมีอีกหลายบริษัท คือ บริษัทเซ่งเจียงหลีประกันภัยธนากิจและพาณิชย์การจำกัด บริษัทเซียงอานรับประกันอัคคีภัย และอุทกภัย จำกัด เป็นบริษัทประกันวินาศภัยทั้งสิ้น

ในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ จนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ คือ พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น มีบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยเพียง ๑๐ บริษัทเท่านั้น ส่วนบริษัทต่างประเทศได้จดทะเบียนถึง ๖๒ บริษัท สำหรับบริษัทของคนไทยนั้นเป็นบริษัทประกันวินาศภัย ไม่มีบริษัทที่ประกอบการประกันชีวิต ส่วนบริษัทต่างประเทศเป็นทั้งบริษัทประกันวินาศภัย และบริษัทประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิตของคนไทยนั้นเพิ่งได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้นแล้ว เพราะในช่วงสงครามโลกนั้นเอง บริษัทประกันภัยของต่างประเทศที่อยู่ในฐานะชนชาติศัตรู ต้องหยุดประกอบกิจการไปเกือบทั้งหมด บริษัทประกันชีวิตของคนไทยบริษัทแรกคือ บริษัทไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด ซึ่งจดทะเบียนในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ปีเดียวกันนี้มีอีกบริษัทซึ่งมีคนไทยเป็นผู้ก่อตั้งคือ บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด ก็ได้จดทะเบียนเช่นกัน<sup>๗</sup>

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<sup>๗</sup> กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานประกันภัย, รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์, ๒๕๒๑), หน้า ๑๐๑, ๑๐๓

## ๒.๔ การรวมตัวของบริษัทประกันภัย

๒.๔.๑ สมาคมประกันวินาศภัย แต่บรรดาบริษัทต่าง ๆ ในประเทศไทยก็ได้พยายามชวนชวาทหาทางประกันต่อออกไปยังประเทศอื่นที่ไม่ใช่อังกฤษได้ผลดี ท้าทีของสมาคมต่างประเทศนี้จึงเปลี่ยนไป ได้มีการแก้ไขยอมให้บริษัทประกันภัยในประเทศไทยประกันต่อไปยังบริษัทในอังกฤษได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิก แต่ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและอัตราของสมาคมประกันอัคคีภัยแห่งประเทศไทย

เนื่องจากการแข่งขันกันหาประกันและการประกันต่อของสมาชิกทั้ง ๓ สมาคมและบริษัทในต่างประเทศทั้ง ๓ สมาคมจึงได้ตกลงตั้งกรรมการร่วมกันเป็นศูนย์กลางสำหรับกิจการประกันอัคคีภัย แต่ก็ยังไม่สำเร็จ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัยไทยที่จะประกาศ และพระราชบัญญัติควบคุมสมาคมการค้าก็ได้ประกาศออกใช้เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๕ สมาคมทั้งสามจึงได้ตั้งกรรมการพิเศษขึ้นเพื่อรวมสมาคมเข้าด้วยกัน และสมาคมเล็ก ๆ อีก ๒ สมาคม คือ สมาคมประกันภัยทางทะเลแห่งประเทศไทย ในช่วงหลังปี พ.ศ. ๒๕๑๑ มีบริษัทที่จดทะเบียนของคนไทยรวมตัวกันก่อตั้งเป็นสมาคมประกันภัยแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ บริษัทที่ริเริ่มมี ๕ บริษัทคือ บริษัทไทยเศรษฐกิจประกันภัย, ไทยประกันภัย, ไทยพาณิชย์ประกันภัย, ไทยนิคมประกันภัย และบริษัทประกันภัย จำกัด

โดยในระยะนั้นบริษัทประกันภัยในประเทศไทยอาจเป็นสมาชิกของทั้งสองสมาคม คือ สมาคมประกันภัยจีนแห่งประเทศไทย กับสมาคมประกันภัยแห่งประเทศไทย ได้ ส่วนสมาคมที่มีบทบาทมากที่สุดคือสมาคมประกันอัคคีภัยแห่งประเทศไทย เพราะการประกันอัคคีภัยในประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยบริษัทในอังกฤษรับประกันต่อ แต่ถ้าไม่เป็นสมาชิกของสมาคมประกันอัคคีภัยแห่งประเทศไทยก็จะประกันต่อไปยังบริษัทในอังกฤษไม่ได้

ในประเทศไทยมีสมาคมเกี่ยวกับการประกันภัยมานานแล้ว ตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๑ แยกออกเป็นของพวกยุโรปและต่างชาติกลุ่มนี้รวมกันเป็นสมาคมที่ขึ้นกับสมาคมในอังกฤษ มีสมาคมอัคคีภัยแห่งประเทศไทยขึ้นกับ Fire Office Committee สมาคมประกันภัยทางทะเลแห่งประเทศไทย และสมาคมประกันภัยทางอุบัติเหตุ ส่วน



สมาคมที่จดทะเบียนในประเทศไทย คือ สมาคมประกันภัยเงินแห่งประเทศไทย ของจดทะเบียนเป็นสมาคมเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๕ โดยบริษัทที่จดทะเบียนในฮ่องกง ๗ บริษัทด้วยกัน คือ บริษัท ฮกฮก, หลุนไถ่, เชียงไฮ้, เชียงเหี, ริงฮอน, เชียงฮาน และ กิมแซ และได้จัดตั้งขึ้นโดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ <sup>๔</sup>

ประเทศไทยกับสมาคมประกันภัยทางอุบัติเหตุก็ได้เข้ามาร่วมด้วย ใ้ร่วมกันจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นสมาคมประกันวินาศภัย ใ้รับอนุญาตเป็นทางการเมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐ และปัจจุบันสมาคมประกันวินาศภัยมีสมาชิกรวม ๕๖ บริษัท มีภาคีสมาชิก ๑ บริษัท <sup>๕</sup>

#### ๒.๔.๒ สมาคมประกันชีวิตไทย

การประกันชีวิตในประเทศไทยเริ่มมีมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่เป็นบริษัทของต่างประเทศ จนเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้น จึงเริ่มมีบริษัทของคนไทยขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ หลังจากนั้นก็มี การตั้งบริษัทประกันชีวิตของคนไทยขึ้นอีกหลายบริษัท ในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๔๘๒ ได้มีบริษัทต่าง ๆ ๑๑ บริษัทร่วมกับธนาคารออมสิน ร่วมกันก่อตั้งสมาคมประกันชีวิตไทยขึ้น ภายหลังจากได้ดำเนินการมาไ้ระยะหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ บริษัทต่าง ๆ ที่เริ่มก่อตั้งก็ได้จดทะเบียนเป็นสมาคมประกันชีวิตแห่งประเทศไทยขึ้น ใ้รับอนุญาตเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ และต่อมาได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็นสมาคมประกันชีวิตไทย ใ้ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติ <sup>๖</sup>  
สมาคมพรชา

<sup>๔</sup> ้วย วรธนะกุล "ประวัติการประกันวินาศภัย", ในที่ระลึกวันประกันภัย  
๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๒, สุจินต์ หวังหืด, ผู้จัดทำ (พระนคร : โรงพิมพ์กรุงศิลป์),  
หน้า ๒๒

<sup>๕</sup> สมาคมประกันวินาศภัย "ประวัติสมาคมประกันวินาศภัย" (กรุงเทพมหานคร : ประชุมทองการพิมพ์ ๒๕๑๘), หน้า ๒ - ๓

สมาคมการค้า ปัจจุบันมีสมาชิกเป็นบริษัทของคนไทยทั้งหมด ๕ บริษัท ๑๐

## ๒.๕ การร่างกฎหมายควบคุมการประกันภัย

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นระยะเวลาหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลงแล้ว ภาวะทางเศรษฐกิจกำลังทรุดหนัก แต่กิจการประกันภัยกำลังเป็นที่นิยมของวงการค้าและอุตสาหกรรมมากขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงได้กำหนดเงื่อนไขการควบคุมการประกันภัยขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับการควบคุมบริษัทประกันภัย เรียกว่า เงื่อนไขการควบคุมกิจการประกันภัย พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ โดยยกเลิกเงื่อนไขการควบคุมกิจการประกันภัยปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ซึ่งกำหนดไว้เป็นภาษาอังกฤษเสียทั้งสิ้น มีหลักสำคัญกำหนดไว้ เช่น การกำหนดทุนของบริษัทประกันภัย และบริษัทประกันภัยทุกประเภทต้องฝากหลักทรัพย์ประกันไว้กับทางราชการ (เว้นแต่การประกันภัยเบ็ดเตล็ด) ซึ่งมีจำนวนสูงกว่าในเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ดังนี้

๑. ผู้ขออนุญาตประกอบกิจการประกันภัยต้องมีทุนชำระแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งลานบาท สำหรับกิจการประกันภัยประเภทเดียว และไม่น้อยกว่าสองลานบาท สำหรับกิจการประกันภัยมากกว่าหนึ่งประเภท ผู้ขออนุญาตที่เป็นบริษัทต่างประเทศต้องมีทุนชำระแล้วเทียบเป็นเงินไทยไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ข้างตน

๒. ผู้ประกอบการประกันภัยอาจเลือกฝากหลักทรัพย์ประกันอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง เพื่อเป็นประกันในการประกอบการประกันภัย

ก. เงินสดฝากไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย ในบัญชีกรมทะเบียนการค้า

ข. พันธบัตรรัฐบาลไทย ฝากไว้กับเจ้าพนักงาน

๓. ผู้ประกอบการประกันภัยของฝากหลักทรัพย์ตามประเภทแห่งกิจการและจำนวนดังนี้

ก. ผู้ประกอบการประกันชีวิต ในกรณีเริ่มประกอบกิจการ ต้องฝากเท่ากับ ๒๕๐,๐๐๐ บาท และต่อไปให้ฝากดังนี้

ข. ในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการแล้ว ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังวันใช้เงื่อนไขนี้ จะต้องฝากเพิ่มขึ้นอีกทุกปี ปีหนึ่งเป็นจำนวนเท่ากับหนึ่งในสามของ เบี้ยประกัน และเงินหรือเบี้ยรายปีที่ได้รับสำหรับกิจการประกันชีวิตในประเทศไทยระหว่างชวปีการเงินปีสุดท้ายภายในเวลา ๖ เดือน นับแต่วันสิ้นชวปีการเงินปีสุดท้ายของผู้รับประกัน

เมื่อหลักทรัพย์ประกันรวมกันมีจำนวนเท่ากับ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทแล้ว ก็ไม่ต้องฝากเพิ่มอีก

๔. ผู้ประกอบการประกันอัคคีภัยต้องฝากเท่ากับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๕. ผู้ประกอบการประกันทางทะเลหรือขนส่งสินค้า หรือทั้งประกันทางทะเลและขนส่งสินค้า ต้องฝากเท่ากับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๖. ผู้ประกอบการประกันอัคคีภัยและการประกันภัยทางทะเลและขนส่งสินค้า ต้องฝากเท่ากับ ๘๐๐,๐๐๐ บาท

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื่องจากการประกันชีวิตและการประกันภัยอุบัติเหตุขยายตัวมากขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขควบคุมกิจการประกันภัย เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ การแก้ไขส่วนสำคัญก็ได้แก่ การแก้ไขเกี่ยวกับทุน ชนิดหลักประกัน และจำนวนหลักทรัพย์ประกันของบริษัทประกันภัย และกำหนดให้บริษัทประกันภัยที่จะดำเนินกิจการประกันภัย เบ็ดเตล็ดต้องฝากหลักทรัพย์ประกันด้วย ดังนี้

๑. ผู้ขออนุญาตประกอบการประกันภัยต้องมีทุนชำระแล้วดังนี้

ก. ประกันชีวิตประเภทเดียวไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

ข. ประกันชีวิตและประกันภัยประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นที่ประเภทก็ตาม

ไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ค. ประกันภัยประเภทอื่น (นอกจากประกันชีวิต) ประเภทเดียว ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ง. ประกันภัยประเภทอื่น (นอกจากประกันชีวิต) มากกว่าหนึ่ง ประเภทไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ประกอบกิจการ ประกันภัยอาจเลือกฝากหลักทรัพย์ประกันต่อไปนี้ อย่างหนึ่ง อย่างใดหรือหลายอย่างไว้กับกรมทะเบียนการค้า เพื่อเป็นประกันในการประกอบกิจการ

- ก. เงินสด
- ข. พันธบัตรรัฐบาลไทย
- ค. พันธบัตรธนาคาร โลกชนิดที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด

ผู้ประกอบกิจการ ประกันภัยต้องฝากหลักทรัพย์ประกันตามประเภทแห่งกิจการ และตามจำนวนที่ระบุดังนี้

๑. ผู้ประกอบกิจการ ประกันชีวิตต้องฝากเท่ากับจำนวนเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๒. ผู้ประกอบกิจการ ประกันอัคคีภัยต้องฝากเท่ากับจำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๓. ผู้ประกอบกิจการ ประกันทางทะเลหรือขนส่งสินค้า ต้องฝากเท่ากับจำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๔. ผู้ประกอบกิจการ ประกันอัคคีภัยและประกอบกิจการ ประกันภัยทางทะเล และขนส่งสินค้า ต้องฝากเท่ากับจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๕. ผู้ประกอบกิจการ ประกันอุบัติเหตุ ต้องฝากเท่ากับจำนวนเงิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท เว้นแต่เมื่อประกอบกิจการ ประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือทั้งสองประเภท ดังระบุในข้อ (๒) และ (๓) จึงให้ฝากสำหรับกิจการนี้เพียง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

เงื่อนไขควบคุมกิจการประกันภัยปี พ.ศ. ๒๔๙๒ และแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ยังคงใช้ปฏิบัติการในการควบคุมบริษัทประกันภัยอยู่จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๐

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ มีพระราชบัญญัติควบคุมการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามสัญญา ประกันวินาศภัยออกประกาศใช้ โดยมีเหตุผลว่า "ในขณะนี้มักจะมีการลักลอบวางเพลิง กันเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เพื่อหวังประโยชน์ในการที่จะได้รับเงินค่าประกันภัยจากบริษัท

ประกันภัย ผู้ถือลอบวางเพลิงมักหาวิธีการและอุบายพลิกแพลงทำการลอบวางเพลิงใน  
 บริเวณใกล้เคียง เพื่อเพลิงจะไค้ลุกลไหมลามไปยังสถานที่ของคนที่ได้เอาประกันภัยไว้  
 ครั้นเมื่อไฟไหม้ลุกลามแล้ว ทางบริษัทก็ไค้พิจารณาจ่ายเงินค่าประกันไฟให้กับผู้เอาประกัน  
 ไฟไปก่อน โดยที่พนักงานสอบสวนยังมีไค้ทำการสอบสวนคดีให้เสร็จสิ้น และทราบขอ  
 เท็จจริงว่าจะเป็นการลอบวางเพลิงเพื่อหวังเงินประกัน ทั้งนี้โดยที่บริษัทผู้รับประกันที่ไค้  
 รับประกันไว้เป็นจำนวนเงินเล็กน้อย ไค้จ่ายเงินไปโดยหวังที่จะทำการโฆษณาเพื่อประ  
 โยชน์แห่งกิจการของบริษัท ก่อให้เกิดผลร้ายแก่เศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างยิ่ง จึง  
 เป็นการสมควรที่จะไค้หาทางป้องกันและควบคุม เพื่อกำจัดภัยอันเกิดจากการลอบวางเพลิง  
 นี้ให้ลดน้อยหรือสูญสิ้นไปในที่สุด การที่จะหาทางป้องกันโดยให้ผู้รับประกันจ่ายเงินค่า  
 ประกันให้แก่ผู้เอาประกันก่อนที่พนักงานสอบสวนจะสอบสวนคดีเสร็จสิ้นนั้น บ่อมเป็นทาง  
 หนึ่งที่จักป้องกันมิให้มีการลอบวางเพลิงอีก นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์แก่พนักงานสอบสวน  
 ในอันที่จักสืบสวนหาพยานหลักฐานขอเท็จจริงมาประกอบคดีได้ ๑๑

#### ๒.๕.๑ พระราชบัญญัติประกันภัย พ.ศ. ๒๔๕๕

ในระยะปี พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๕๔ รัฐบาลเริ่มเห็นว่าธุรกิจ  
 ประกันภัยเป็นสถาบันการเงินที่จะสร้างประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศชาติอย่างมาก  
 จึงไค้มีการริเริ่มร่างกฎหมายเป็นพระราชบัญญัติประกันภัยขึ้น โดยมีให้ว่าการธนาคาร  
 แห่งชาติ ดร. ป่วย อิงภากรณ์ เป็นประธานการร่างกฎหมายดังกล่าว ร่วมกับกรม  
 การผูกพันคดีอีก ๔ ท่าน และไค้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกันภัยจนเสร็จเรียบ  
 ร้อยในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ แต่พระราชบัญญัตินี้ก็ไค้ไม่ไค้เข้าสู่สภานิติบัญญัติด้วยเหตุผลทางการ  
 เมืองบางประการ

๑๑ "พระราชบัญญัติควบคุมการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันอัคคีภัย

พระราชบัญญัติประกันภัยที่ร่างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ นี้ มี ๔๗ มาตรา มีมาตราที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมการประกันภัย พอจะแสดงไว้เป็นสังเขปคือ <sup>๑๒</sup>

๑. ให้มีคณะกรรมการควบคุมกิจการประกันชีวิตขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธาน รองประธานและกรรมการอีก ๕ คน เรียกว่าสภากรรมการประกันชีวิต ประธาน รองประธานและกรรมการอีก ๓ คน ให้รัฐมนตรี เป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี กรรมการอีก ๒ คน ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งโดยเลือกจากบุคคลที่สมาคมประกันชีวิตเสนอหรือจากบุคคลที่ทรงคุณวุฒิในด้านวิชาการประกันชีวิตที่เป็นพนักงานของบริษัทประกันชีวิต กรรมการอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง สภากรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตของบริษัทประกันภัย เพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ และในการนี้ ให้สภากรรมการมีอำนาจออกข้อบังคับและคำสั่งให้บริษัทประกันชีวิตปฏิบัติได้ ฯลฯ ค่าใช้จ่ายในการควบคุมธุรกิจประกันชีวิตให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากบริษัทประกันภัยที่ประกอบการประกันชีวิตในอัตราร้อยละหนึ่งตามส่วนแห่งเบี้ยประกันและเงินซื้อรายปีของปีที่สิ้นสุด

สำหรับ "นายทะเบียน" มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ให้มีหน้าที่ควบคุมธุรกิจประกันวินาศภัยโดยเฉพาะ

๒. ในหมวด ๒ ว่าด้วยทุนและหลักทรัพย์ประกัน บริษัทประกันชีวิตจะต้องมีทุนชำระแล้วไม่น้อยกว่าสิบลานบาท ต้องฝากหลักทรัพย์ไว้กับสภากรรมการประกันชีวิตมีมูลค่าไม่น้อยกว่าหนึ่งลานบาท และจะต้องฝากเพิ่มเติมทุกปีภายใน ๔๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีการบัญชี ฯลฯ สำหรับหลักทรัพย์ที่ฝากไว้สำหรับสภากรรมการประกันชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ บุคคลใดจะรับชำระหนี้จากหลักทรัพย์ดังกล่าวมิได้

๓. สำหรับบริษัทประกันภัยไฟที่ประกอบการประกันชีวิตและประกันภัยอย่างอื่น จะต้องแยกกิจการประกันชีวิตออกจากประกันภัยอื่นโดยเด็ดขาด และบรรดาเงินที่ได้จากผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิตและดอกเบี้ยที่เกิดจากการนำเงินนั้นไปลงทุน ให้จัดสรรแยกเป็นเงินกองหนึ่งเรียกว่า เงินกองทุนประกันชีวิต และให้ถือว่าเงินกองทุนประกันชีวิตเป็นหลักประกันแก่ผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิต โดยเด็ดขาด และจะต้องไม่อยู่ในบังคับแห่งความรับผิดชอบจากการที่บริษัทไปทำนิติกรรมในธุรกิจใด ๆ ไร่

หลังจากปี พ.ศ. ๒๔๘๘ แล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ คณะปฏิวัติโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒ ควบคุมการรับประกันอัคคีภัยที่บริษัทประกันภัยจะกระทำในกาลต่อไป โดยมีเหตุผลว่า

" โดยที่การรับประกันอัคคีภัยซึ่งกำหนดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยสูงกว่ามูลค่าที่รับประกันภัยเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้เอาประกันภัยทุจริตเหาะทรัพย์ของตนเอง เพื่อหวังเงินที่เอาประกันภัย ก่อให้เกิดภัยอันตรายร้ายแรงแก่ประชาชน คณะปฏิวัติจึงได้มีคำสั่งให้บริษัทรับประกันภัยบอกเลิกสัญญาประกันภัยที่มีลักษณะเช่นนั้นไปแล้ว ตามที่ปรากฏในประกาศของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๖ บัดนี้คณะปฏิวัติเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดให้มีการควบคุมการรับประกันอัคคีภัยที่บริษัทรับประกันจะกระทำต่อไป มีให้มีลักษณะที่จะเป็นภัยอันตรายร้ายแรงแก่ประชาชนดังที่กล่าวมา "

๒.๕.๒ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ และกฎกระทรวง

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ทางราชการได้มีการเริ่มร่างกฎหมายควบคุมกิจการประกันภัยขึ้นใหม่ โดยที่เห็นว่า การประกอบกิจการประกันภัยเป็นกิจการสาธารณูปโภคอันเกี่ยวกับความผาสุกหรือความปลอดภัยของประชาชนซึ่งอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อฐานะของเศรษฐกิจของประเทศทางหนึ่ง การควบคุมกิจการประกันภัยจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันความมั่นคงปลอดภัยทางการเงินของบริษัทอันจะมีผลกระทบกระเทือนไปถึงผู้เอาประกันด้วย และเนื่องจากในขณะนั้น กฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องการประกันชีวิตคือ พระราชบัญญัติ

ควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ ประกอบกับหลักการทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะควบคุมให้กิจการประกันชีวิตดำเนินไปโดยรัดกุมและเหมาะสม จึงเห็นสมควรให้ร่างกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องนี้ โดยให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าหน้าที่ร่างพระราชบัญญัติประกันชีวิตขึ้น

และทางกระทรวงการคลังได้ขอความคิดเห็นเพื่อประกอบการร่างพระราชบัญญัติไปยังสมาคมประกันชีวิตไทย และทางสมาคมประกันชีวิตไทยก็ร่วมมือกันกับทางราชการในการร่างพระราชบัญญัตินี้

แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ พระราชบัญญัตินี้ยังไม่ได้ประกาศใช้ เพราะเหตุผลทางการเมือง จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ บริษัทนครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทย จำกัด ถูกฟ้องล้มละลายทำให้กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจทางการเงินของประชาชน และประเทศชาติอย่างมาก ทางรัฐบาลจึงได้เริ่มการร่างพระราชบัญญัติประกันชีวิตขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยเปลี่ยนให้กระทรวงเศรษฐกิจ เป็นเจ้าหน้าที่ร่างพระราชบัญญัตินี้แทน กระทรวงการคลัง แต่ยังมีหลักการเดิมที่กระทรวงการคลังพิจารณาไว้ คือ เพิ่มหลักประกัน เงินสด พันธบัตร เงินกู้ หรือพันธบัตรธนาคาร โลกให้สูงขึ้น เพิ่มเสริมหลักประกันความมั่นคงของบริษัทประกันชีวิตให้หนักแน่นยิ่งขึ้น และการที่บริษัทจะนำเอาเบี้ยประกันไปลงทุน หากผลประโยชน์ต้องอยู่ในความควบคุมของทางราชการ เจ้าพนักงานซึ่งจะตั้งขึ้นโดยกฎหมายนี้ จะเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นว่าบริษัทจะนำเงินไปลงทุนในกิจการใดได้หรือไม่

ในที่สุดก็มี การประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐ มีบทบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมการลงทุนของบริษัทประกันชีวิตคือ <sup>๑๓</sup>

<sup>๑๓</sup> "พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐", ราชกิจจานุเบกษา ๘๘



๑. มาตรา ๒ "ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจการตามพระราชบัญญัตินี้และให้ผู้อำนวยการ ออกกฎกระทรวง กำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ฯลฯ"

๒. มาตรา ๒๒ "นอกจากการประกันชีวิต บริษัทจะลงทุนประกอบธุรกิจอื่นใดก็ได้เฉพาะที่กำหนดในกฎกระทรวง กฎกระทรวงนั้นจะกำหนดเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจนั้น ๆ ให้บริษัทปฏิบัติด้วยก็ได้ การประกอบธุรกิจใดที่ไม่ปฏิบัติหรือไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจที่ไม่ได้กำหนดในกฎกระทรวง"

๓. มาตรา ๒๓ "ห้ามมิให้บริษัทกระทำการดังต่อไปนี้  
 ฯลฯ"

(๒) ฝากเงินไว้ที่อื่นนอกจากที่ธนาคาร

ฯลฯ

(๔) ซื้อหรือมีไว้เป็นประจำซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจ หรือสำหรับใช้เพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างบริษัทตามสมควร หรือเป็นการซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้กับบริษัทนั้นจากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งของศาล

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่ตกเป็นของบริษัท เนื่องจากการชำระหนี้ การประกันค้ำเงินที่จ่ายให้กู้ยืมไป หรือเนื่องจากที่บริษัทได้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้กับบริษัทนั้น จากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งของศาล จะต้องจำหน่ายภายในเก้าปี นับแต่วันที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตกเป็นของบริษัท หรือภายในกำหนดเวลาตามที่ตามที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบธุรกิจ หรือสำหรับใช้เพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างของบริษัทนั้น"

๔. มาตรา ๒๔ "ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้บริษัทปฏิบัติการใด ๆ ในเรื่องต่อไปนี้ได้

ฯลฯ

(๕) การให้กู้ยืมเงินโดยมีกรรมธรรม์ประกันภัยเป็นประกัน

ฯลฯ

๕. มาตรา ๕๒ "รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตเมื่อปรากฏแก่รัฐมนตรีว่า บริษัท

ฯลฯ"

(๒) ฝ่ายนิติบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง เงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด หรือประกาศที่ออก หรือกำหนดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในเมื่ออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่เอาประกันหรือประชาชน

ฯลฯ"

๖. มาตรา ๕๖ "บริษัทใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๗ หรือไม่วางเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท"

๗. มาตรา ๕๖ "ในกรณีที่บริษัทใดกระทำความผิดเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๖ กรรมการของบริษัทนั้นหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้นด้วย"

และยังมีบทเฉพาะกาล กำหนดให้บริษัทประกันภัยที่ประกอบธุรกิจประกันชีวิตอยู่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กระทำการให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

หลังจากพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับก็ได้มีการประกาศกฎกระทรวงเพื่อกำหนดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๑. กฎกระทรวงฉบับที่ ๑ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ประกาศเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๐

๒. กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ กำหนดแบบของใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต ประกาศเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

๓. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ กำหนดหลักเกณฑ์การที่บริษัทประกันชีวิต  
ต่างประเทศประสงค์จะเปิดสาขาในประเทศไทย ประกาศเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.  
๒๕๑๐

๔. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ กำหนดแบบของบัตรประจำตัวนายทะเบียน  
ประกันชีวิตและพนักงานเจ้าหน้าที่ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

๕. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ ซึ่งเป็นฉบับที่สำคัญที่สุดของการประกันชีวิต  
มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริษัทประกันชีวิตทราบวาระกิจอื่น ๆ ที่บริษัทสามารถจะดำเนินการได้  
นอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติกำหนดนั้นมีอะไรบางอย่าง และมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด  
เช่น สามารถดำเนินการซื้อขายพันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือให้กู้ยืม โดยติดต่อกับส่วนราชการ  
และสถาบันการเงิน หรือเอกชนใดภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๕  
มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑

๖. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ เป็นกฎกระทรวง ฉบับที่มีผลใช้บังคับใน  
ปัจจุบัน ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ และใช้ฉบับที่ ๖ นี้แทน โดยมีเหตุผลว่า  
เนื่องจากกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกัน  
ชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ ยังไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน สมควร  
ปรับปรุงเพื่อให้บริษัทประกันชีวิตดำเนินการขยายการลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ได้กว้าง  
ขวางยิ่งขึ้น ตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการประกอบธุรกิจประ  
เภทนี้ และการขยายการลงทุนของบริษัทประกันชีวิตดังกล่าวย่อมเป็นการช่วยพัฒนาประ  
เทศด้วย เช่น การลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาลไทย ซื้อหุ้นกู้ หรือหุ้นกู้ของบรรษัทเงินทุน  
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้กู้ยืม โดยมีธนาคารในประเทศเป็นคู่ค้าประกัน หรือมี  
หลักทรัพย์เป็นประกัน ให้กู้ยืมแก่การเคหะแห่งชาติ ให้กู้ยืมแก่เกษตรกร เพื่อใช้ในการ  
เกษตร โดยมีคู่ค้าประกัน หรือฝากเงินไว้กับธนาคารในประเทศ โดยได้รับดอกเบี้ย

จึงได้มีการปรับปรุงกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกเป็นกฎ  
กระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๑๔) นี้

๒.๕.๓ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ และกฎกระทรวง

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ทางราชการได้มีการเริ่มร่างกฎหมายควบคุมกิจการประกันภัย โดยที่กิจการประกันภัยต้องรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของคนจำนวนมาก ควรจะมีทุนเป็นหลักอย่างมั่นคง เพื่อสามารถตอบสนองความรับผิดชอบต่อหนี้ และขณะนั้นกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องการประกันวินาศภัย คือพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังไม่พอที่จะควบคุมให้กิจการประกันวินาศภัยเป็นไปอย่างเหมาะสมที่จะเสริมหลักประกันความมั่นคงของบริษัทประกันวินาศภัยให้ดียิ่งขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งคือให้เงินทุนมากพอควร กับให้ทุนเงินเป็นเงินสำรองฝากไว้ต่อทางราชการ เป็นหลักประกันมากขึ้น และการลงทุนจะต้องอยู่ในการควบคุมของทางราชการที่จะพิจารณาให้ความเห็นวาวบริษัทจะนำเงินไปลงทุนในกิจการใดหรือไม่

จึงได้มีการมอบให้กระทรวง เศรษฐกิจการ เป็นเจ้าหน้าที่ร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยขึ้น แต่ก็ยังไม่มีมีการประกาศใช้ในระยะนั้น

จนในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัตินี้จึงได้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย เมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการควบคุมการลงทุนของบริษัทประกันวินาศภัยที่สำคัญคือ<sup>๑๔</sup>

๑. มาตรา ๕ "ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เศรษฐกิจการ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ ฯลฯ ออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ฯลฯ"

<sup>๑๔</sup>

"พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐", ราชกิจจานุเบกษา ๘๒

(๑๔ เมษายน ๒๕๑๐) : ๑



ทั้งนี้ในเมื่ออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการหรือประชาชน

ฯลฯ"

๕. มาตรา ๒๔ "บริษัทใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๓ ฯลฯ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท"

๖. มาตรา ๔๔ "ในกรณีที่บริษัทใดกระทำความผิดเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ ฯลฯ กรรมการของบริษัทนั้นหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้นด้วย"

และมีบทเฉพาะกาล กำหนดให้บริษัทประกันภัยที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย อยู่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กระทำการต่าง ๆ ภายในกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ด้วย

หลังจากนั้นก็มีการตราพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับเพื่อกำหนดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑. กฎกระทรวงฉบับที่ ๑ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ประกาศเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๐

๒. กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ กำหนดแบบของใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยประกาศเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

๓. กฎกระทรวงฉบับที่ ๓ กำหนดหลักเกณฑ์การที่บริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศประสงค์จะเปิดสาขาในประเทศไทย ประกาศเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

๔. กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ กำหนดแบบของบัตรประจำตัวนายทะเบียนประกันวินาศภัยและพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

๕. กฎกระทรวงฉบับที่ ๕ มีสาระสำคัญกำหนดขอบเขตของการลงทุนของบริษัทประกันวินาศภัยในการซื้อพันธบัตร หุ้น หรือหุ้นกู้จากส่วนราชการหรือสถาบันการเงินทั่วไป ตลอดจนการให้กู้ยืม และการอื่นใด ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ.

๒. กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ เป็นกฎกระทรวงที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมี เหตุผลในการออกกฎกระทรวงฉบับนี้ว่า เนื่องจากกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ ยังไม่เหมาะสมกับภาวะ เศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงเพื่อให้บริษัทประกันวินาศภัยดำเนินการ ขยายการลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้นตามภาวะ เศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการประกอบธุรกิจประเภทนี้ และการขยายการลงทุนของบริษัทประกัน วินาศภัยดังกล่าวย่อมเป็นการช่วยพัฒนาประเทศด้วย ฯลฯ จึงได้ปรับปรุงกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกเป็นกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) นี้ขึ้น



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย